

Στοχοι της βιοτεχνολογίας φυτών σήμερα “food, feed, fiber”

Φυτά με βελτιωμένα χαρακτηριστικά ποιότητας
(βιοεμπλουτισμός σε βιταμίνες, σίδηρο κ.α.)

Φυτά με βελτιωμένα χαρακτηριστικά απόδοσης

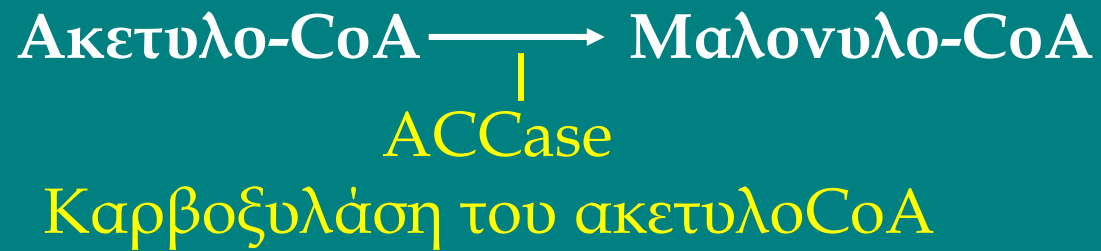
τροποποίηση μεταβολισμού

Βιοτεχνολογικές εφαρμογές- Β

Διαγονιδιακά φυτά με βελτιωμένα χαρακτηριστικά ποιότητας και απόδοσης προϊόντων (τροποποίηση μεταβολισμού)

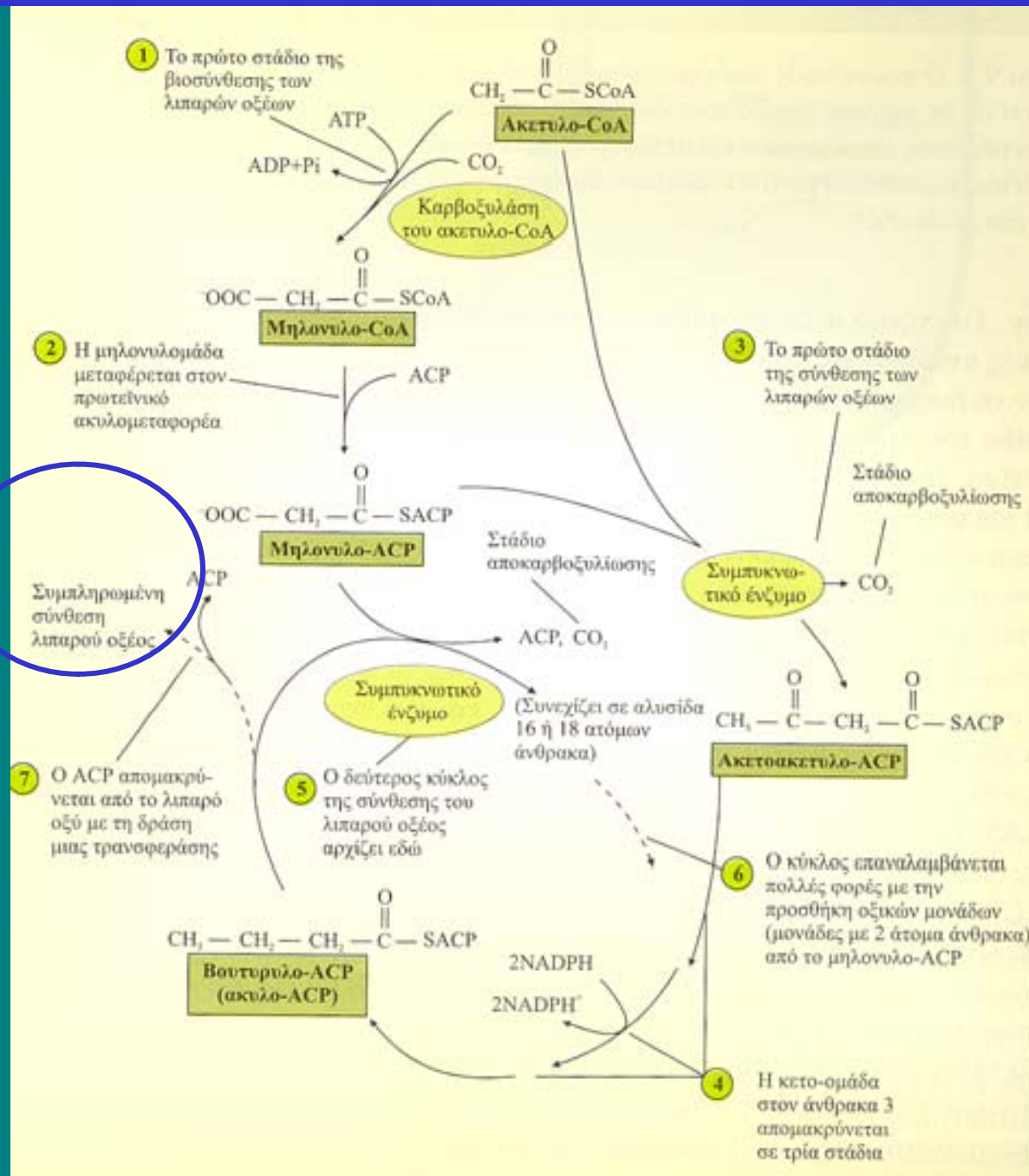
- ✓ Μεταβολισμός λιπιδίων
- ✓ Μεταβολισμός υδατανθράκων
- ✓ Δευτερογενής μεταβολισμός
- ✓ Αποθηκευτικές πρωτεΐνες – Σύσταση πρωτεϊνών
- ✓ Βιοσύνθεση αμινοξέων
- ✓ Φωτοσύνθεση

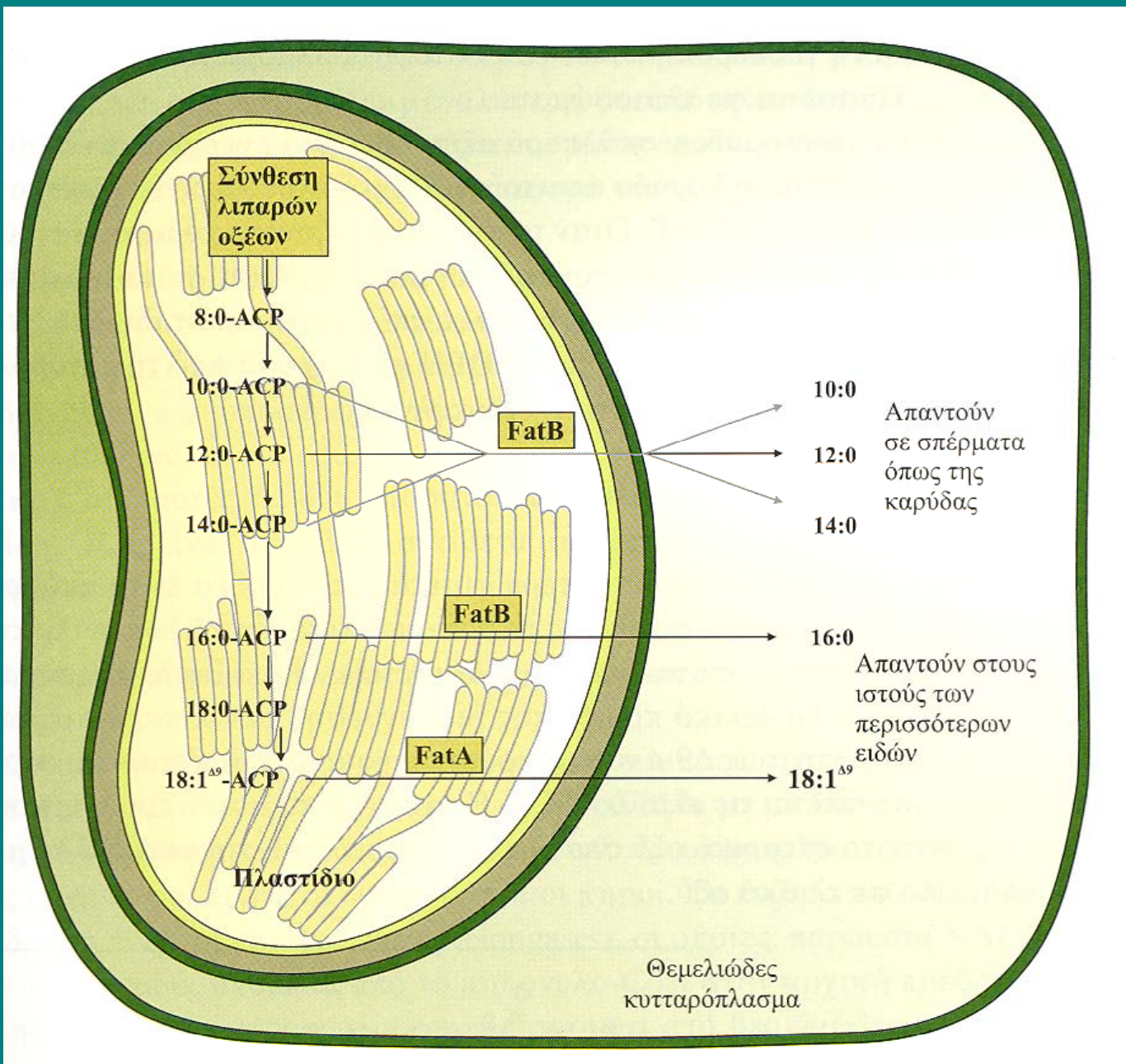
Βιοσύνθεση λιπαρών οξέων

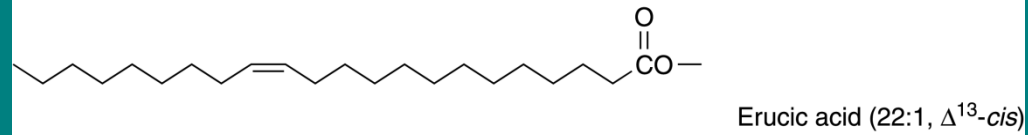
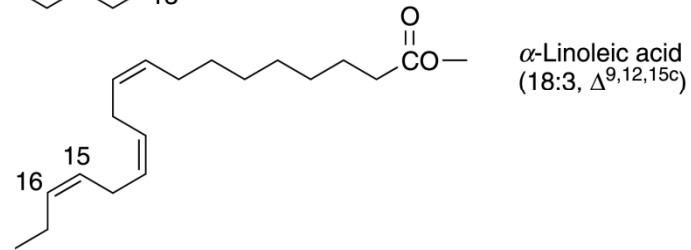
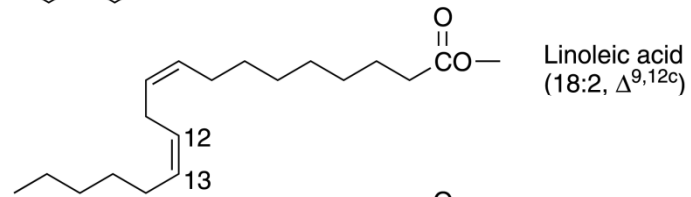
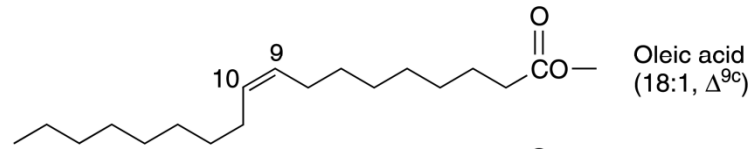
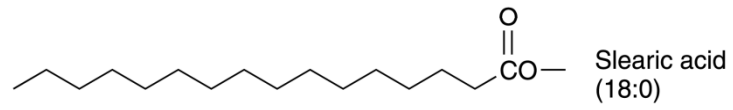
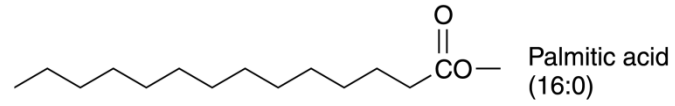
Βιοσύνθεση λιπαρών οξέων στα πλαστίδια των φυτικών κυττάρων

16:0-ACP
18:1-ACP
(από αποκορεσμάση)

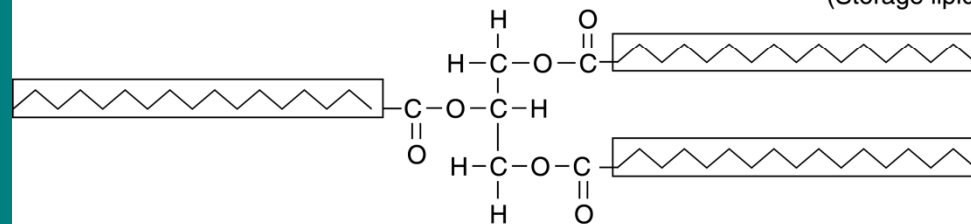

Fatty acids

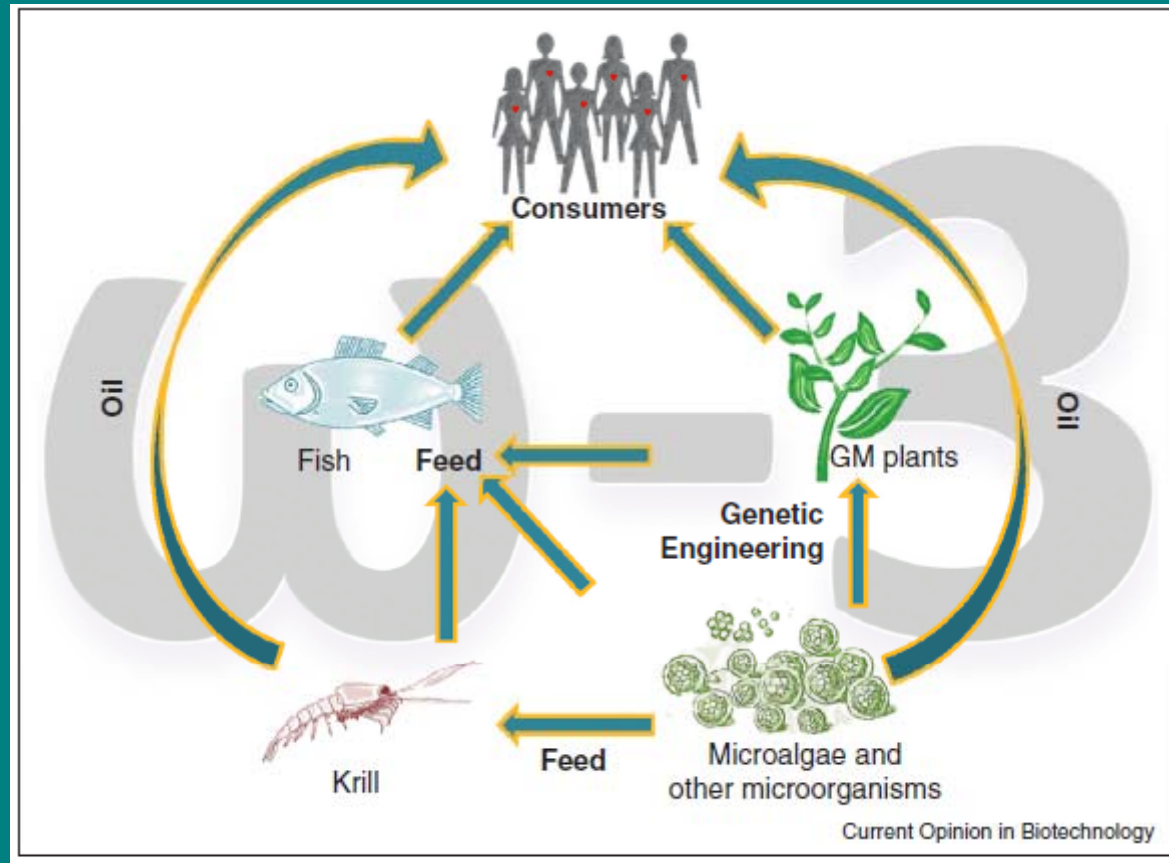

Triacylglycerol (Storage lipid)

Παραγωγή ω -3 και ω-6 λιπαρών οξέων σε διαγονιδιακά φυτά

C20:5 eicosapentaenoic acid (EPA)
and C22:6 docohexaenoic acid
(DHA)

Sustainable omega-3 production Adarme-Vega, Thomas-Hall and Schenk

Γενετική τροποποίηση μεταβολισμού λιπιδίων

- ✘ Βελτίωση των υπαρχόντων λιπιδικών προϊόντων
- ✘ Παραγωγή καινοφανών λιπιδικών προϊόντων

■ Παραγωγή λιπαρών οξέων με μικρότερες αλειφατικές αλυσίδες

Π.χ. C8-C14 coconut / palm kernels

(λαουρικό οξύ, 12:0 με υπερέκφραση θειοεστεράσης που υδρολύει Lauroyl-ACP σε ελαιοκράμβη)

■ Παραγωγή λιπαρών οξέων με μεγαλύτερες αλειφατικές αλυσίδες

Π.χ. C22:1 Δ ₁₃ ερουκικό οξύ

■ Τροποποίηση του βαθμού κορεσμού

Π.χ. Αύξηση στεατικού οξέος (18:0) σε σχέση με το ολεϊκό (19:1 Δ ₉) με antisense γονίδιο της Δ 9 desaturase

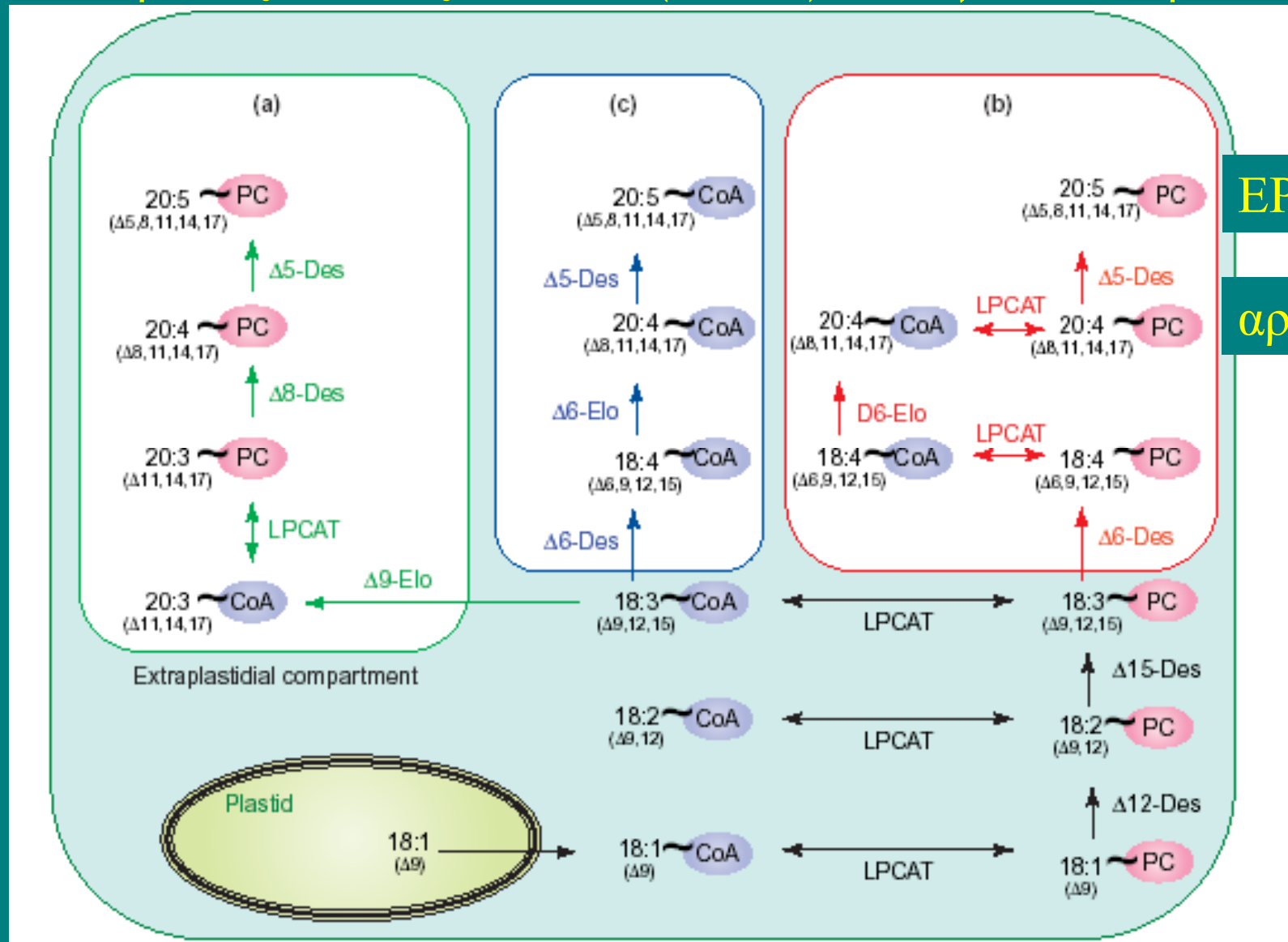
Αύξηση του ολεϊκού σε σχέση με το λινολεϊκό με σίγηση (συν-καταστολή) γονιδίου της Δ 12 desaturase (88%)

■ Παραγωγή “σπάνιων” λιπαρών οξέων

Π.χ. Πετροσελινικό οξύ (18:1 Δ ₆)

γ -λινολενικό (18:3 Δ _{6,9,12}), αραχιδονικό (20:4 Δ _{5,8,11,14}) με υπερέκφραση καταλλήλων desaturases από άλλους οργανισμούς π.χ. *Mortierella alpina*

■ Βιοσύνθεση πολυακόρεστων λιπαρών οξέων με πολύ μακριές αλιφατικές αλυσίδες-LCPUFA ($\omega 3$ / $\omega 6$) σε διαγονιδιακά φυτά

ΕΡΑ

αραχιδονικ

Table 1. LCPUFAs in salmon and in different transgenic plants

Host	Heterologous enzymes expressed ^b	Fatty acids ^a (%)					Δ 6-desaturation (%) ^c	Elongation (%) ^c	Refs
		LCPUFA	ARA	EPA	DPA	DHA			
<i>Arabidopsis</i> leaves	Ig Δ 9Elo + Eg Δ 8Des + Ma Δ 5Des	22.5	6.6	3.0	0.0	0.0	0.0	36.5 (Δ 9)	[13]
<i>Arabidopsis</i> seeds	Ig Δ 9Elo	5.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.9 (Δ 9)	[21]
Linseed seeds	Pt Δ 6Des + Pp Δ 6Elo + Pt Δ 5Des	6.5	2.7	1.6	0.0	0.0	59.4	14.9 (Δ 6)	[14]
Soybean seeds	Sd Δ 6Des + Ma Δ 6Elo + Ma Δ 5Des and At Δ 15Des + Sd Δ 17Des	35.1	2.2	19.6	0.8	0.0	77.8	73.3 (Δ 6)	[15]
Soybean somatic embryos	Sd Δ 6Des + Ma Δ 6Elo + Ma Δ 5Des and Psp. Δ 5Elo + Sa Δ 4Des + Sd Δ 17Des	26.6	5.2	6.1	0.0	3.1	33.6	78.9 (Δ 6)	[15]
Steak from farmed Atlantic salmon (<i>Salmo salar</i>)		21.7	0.5	6.0	2.8	11.0	79.6	92.7 (Δ 6)	[23]

^aARA, arachidonic acid; DHA, docosahexaenoic acid; DPA, ω 3-docosapentaenoic acid; EPA, eicosapentaenoic acid; LCPUFA, very long-chain polyunsaturated fatty acids.

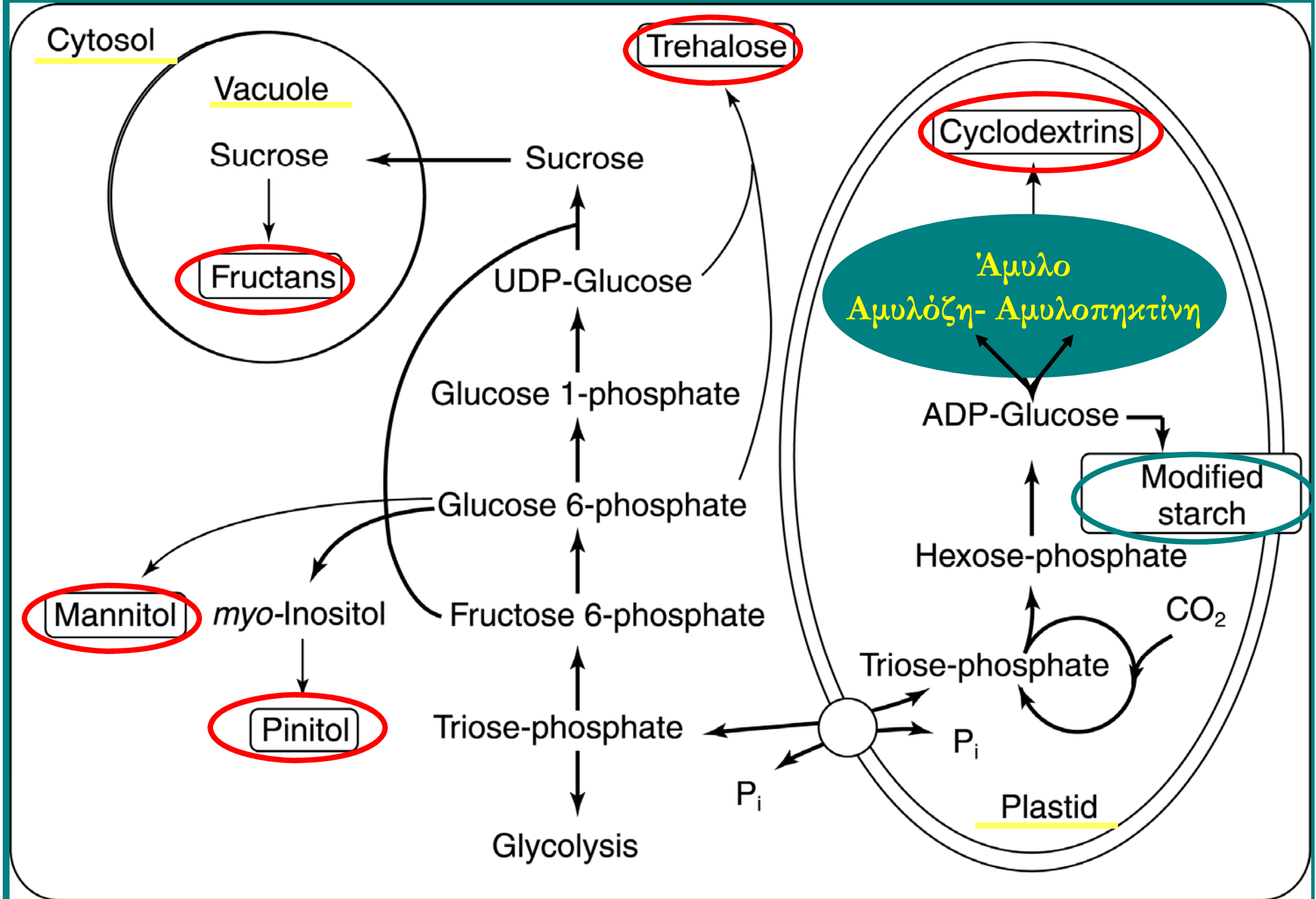
^bAbbreviations for organisms: At, *Arabidopsis thaliana*; Eg, *Euglena gracilis*; Ig, *Isochrysis galbana*; Ma, *Mortierella alpina*; Psp, *Pavlova* sp; Pt, *Phaeodactylum tricornutum*; Pp, *Phycomitrella patens*; Sa, *Schizochytrium aggregatum*; Sd, *Saprolegnia diclina*. Abbreviations for enzymes: Des, fatty acid desaturases with the regiochemistry indicated by the Δ symbol; Elo, fatty acid elongases with a preference for fatty acids with the carboxyl closest double bond in the indicated Δ -position.

^cPercentage of Δ 6-desaturation and elongation refers to percentage of available substrate converted.

Γενετική τροποποίηση μεταβολισμού υδατανθράκων

- ✘ Αύξηση της συσώρευσης αμύλου και υδατοδιαλυτών σακχάρων (σουκρόζη/ φρουκτόζη/ παλατινόζη)
- ✘ Τροποποίηση της δομής αμύλου
- ✘ Παραγωγή καινοφανών υδατοδιαλυτών υδατανθράκων (κυκλοδεξτρίνη, ολιγοφρουκτάνες, τρεχαλόζη)

Βιοσύνθεση υδατανθράκων

Φωσφορική εξόζη

Πυροφωσφορυλάση της ADP-γλυκόζης

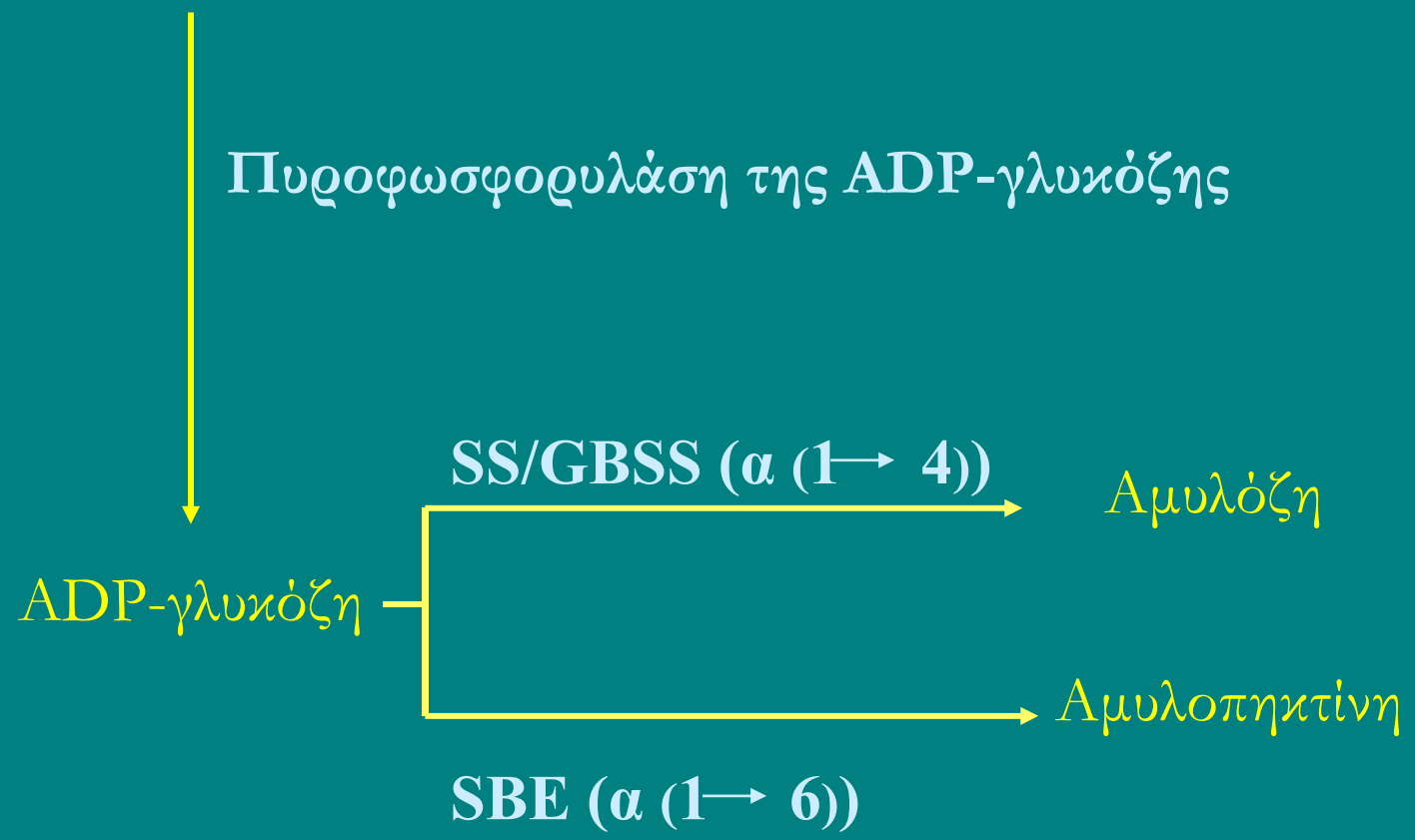
ADP-γλυκόζη

SS/GBSS (α (1 $\rightarrow$ 4))

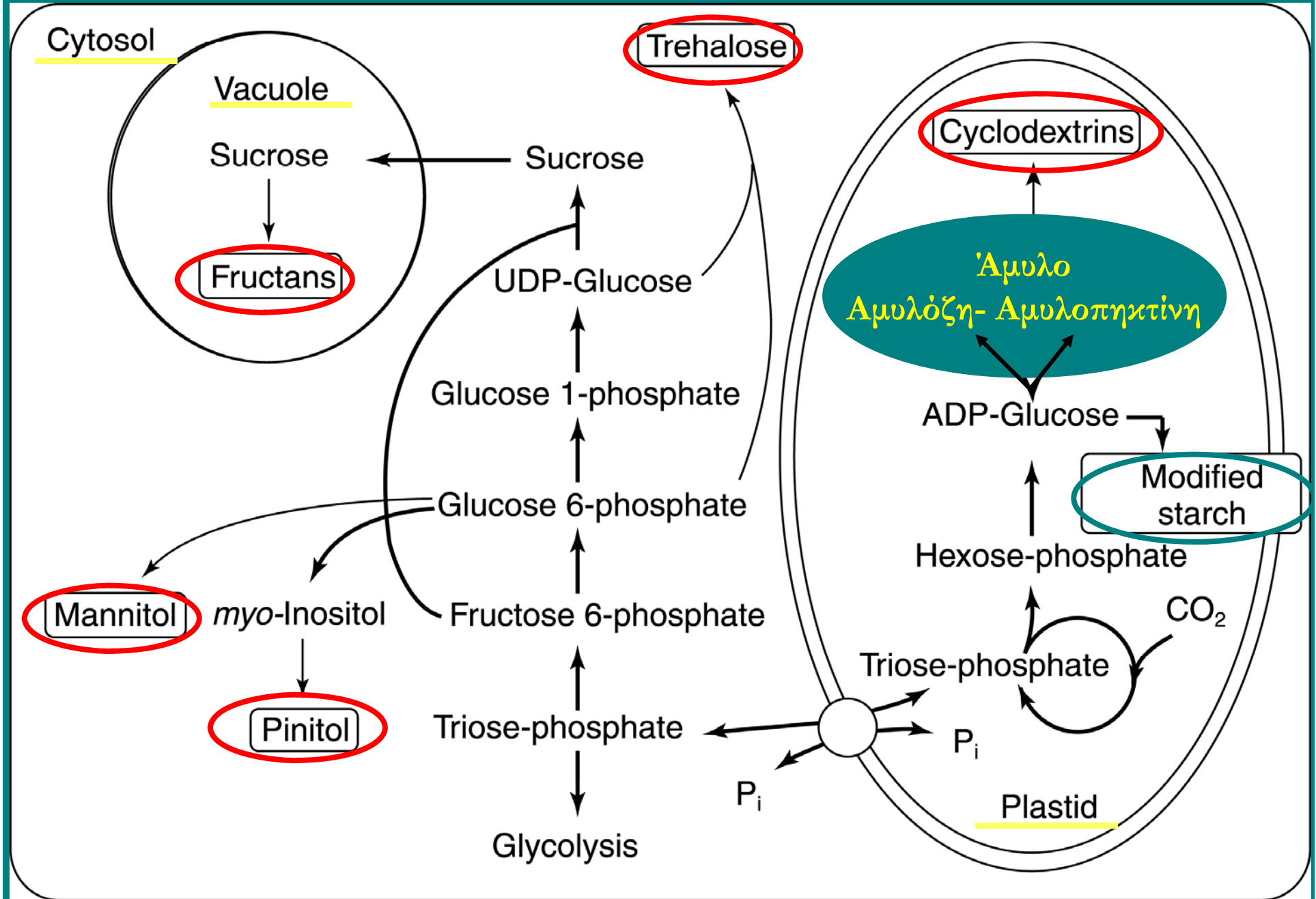
Αμυλόζη

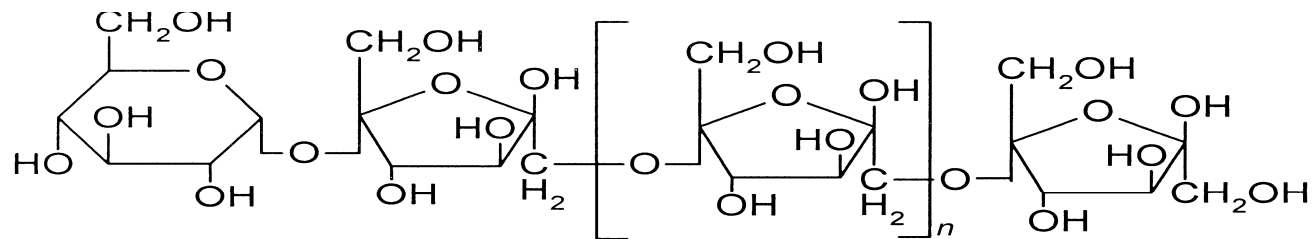
Αμυλοπηκτινή

SBE (α (1 $\rightarrow$ 6))

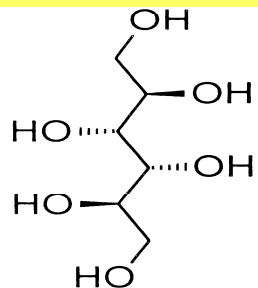

Βιοσύνθεση υδατανθράκων

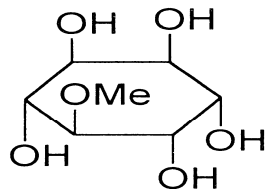

Ολιγοφρουκτάνη (levans, inulins)

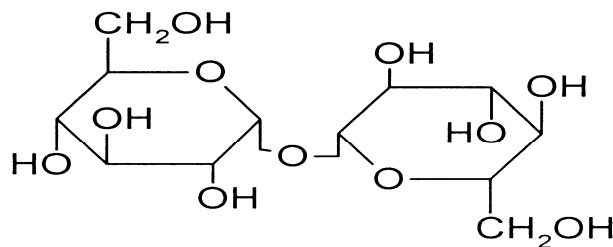
mannitol

Μαννιτόλη

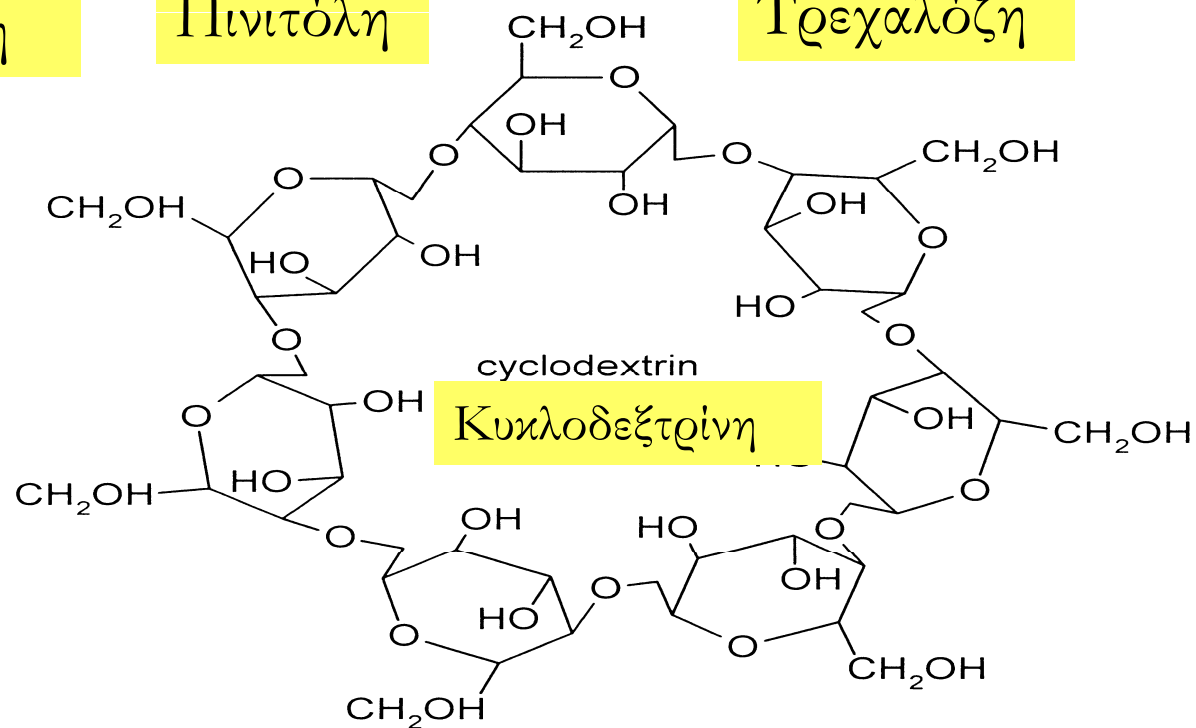

inositol

Πινιτόλη

Τρεχαλόζη

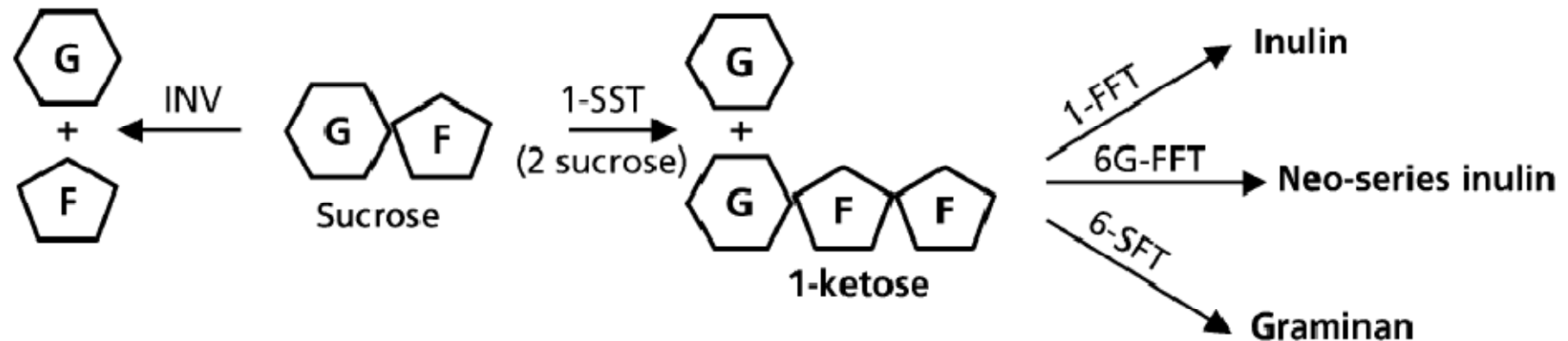

cyclodextrin

Κυκλοδεξτρίνη

Φρουκτάνες: πολυμερή φρουκτόζης που συντιθενται από συνκρόση με τη δράση των φρουκτοσυλτρανσφερασών

Figure 1. Enzymatic reactions of invertases and fructosyltransferases. The different sugars are depicted as strings of monosaccharides. G, glucose; F, fructose; INV, invertase; 1-SST, sucrose:sucrose 1-fructosyltransferase; 1-FFT, fructan:fructan 1-fructosyltransferase; 6G-FFT, fructan:fructan 6G-fructosyltransferase; 6-SFT, sucrose:fructan 6-fructosyltransferase.

Πολυ-/ ολιγο-φρουκτάνες

- Nutraceuticals
- Βιομηχανία

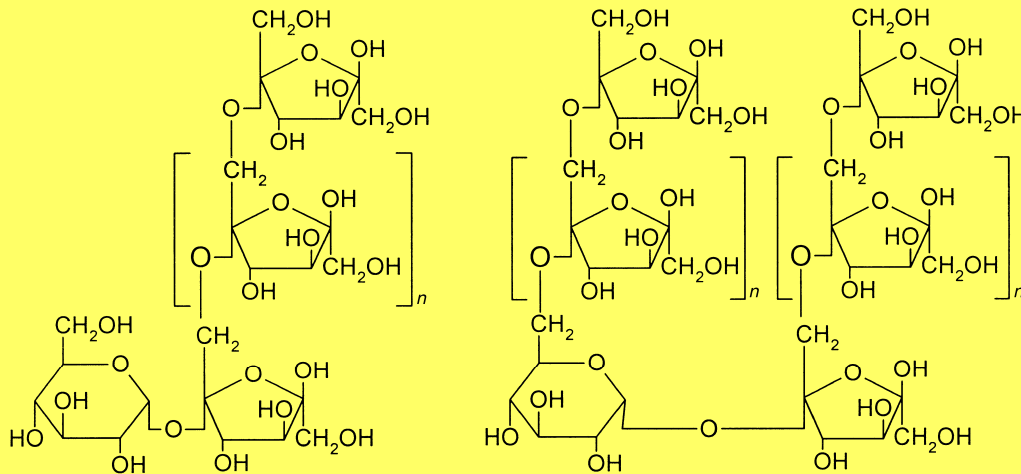
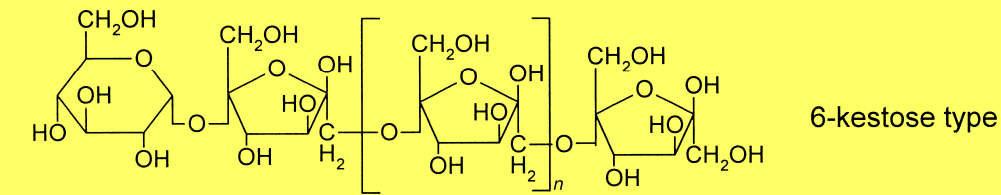
Υπερέκφραση σε καπνό
/ πατάτα

- *sacB B. subtilis* (levansucrase)
- *ftf Streptomyces spp.*

με την ενσωμάτωση και
αλληλουχιών για έκφραση στα
χυμοτόπια

Υπερέκφραση σε καλαμπόκι
- *sacB B. Amyloliquifaciens*

Υπερέκφραση σε τεύτλο
- *sst* αγκινάρα (**fructan beet**)

-SST (sucrose-sucrose fructosyltransferase)
-FFT (fructan-fructan fructosyltransferase)

The Plant Journal (2006) 48, 228–237

doi: 10.1111/j.1365-313X.2006.02862.x

Developing fructan-synthesizing capability in a plant invertase via mutations in the sucrose-binding box

Tita Ritsema^{1,2,*†}, Lázaro Hernández^{2,3}, Auke Verhaar², Denise Altenbach¹, Thomas Boller¹, Andres Wiemken¹ and Sjeef Smeekens²

Αποθηκευτικές πρωτεΐνες

- αλβουμίνες
  - γλοβουλίνες (vicilin, legumin, phaseolin)
  - προλαμίνες (gliadin, zein, avenin, hordein)
  - γλουτελίνες (glutenin, hordenin)
- } δικότυλα
- } μονοκότυλα

Γενετική τροποποίηση σύστασης πρωτεϊνών

✘ Εμπλουτισμός ενδογενών πρωτεϊνών με τα απαραίτητα αμινοξέα
Π.χ. Phaseolin / vicilin με μεθειονίνη

✘ Δημιουργία συνθετικών πρωτεϊνών από συνθετικά γονίδια
(Keeler et al, 1997, Plant Molecular Biology, 34:15-29)

✘ Υπερέκφραση γονιδίων άλλων φυτών που κωδικοποιούν πρωτεΐνες πλούσιες σε απαραίτητα αμινοξέα σε καλαμποκι, σογια, λουπινα, ρύζι

Π.χ. Zein 25% Met, prolamin 20% Met, Brazil nut albumin 18% Met/ 8% Cys, glycinin 11.5% lysine , chymotrypsin inhibitor 2 lysine-rich

Περιορισμοί

- Επίπεδα έκφρασης, σταθερότητα και αναδίπλωση των τροποποιημένων πρωτεϊνών
  - Χρήση εξειδικευμένων προαγωγέων (σπόρων, πλαστιδίων)
  - Εισαγωγή πεπτιδίων στις μη συντηρημένες περιοχές των αποθηκευτικών πρωτεϊνών
- Χαμηλό περιεχόμενο στα απαραίτητα αμινοξέα
  - Τροποποίηση βιοσυνθετικών μονοπατιών των αμινοξέων
- Συνολική περιεκτικότητα σε θείο: σταθερή
- Ελάττωση της περιεκτικότητας ενδογενών πρωτεϊνών και της βλάστησης και ζωτικότητας των σπόρων
- Αλλεργίες

Δευτερογενείς μεταβολίτες

Δευτερογενής μεταβολισμός

Τερπενοειδή (terpenoids)

Μονοτερπένια (άρωμα, γεύση)

Αιθέρια έλαια, Taxol, καροτενοειδή, καουτσουκ

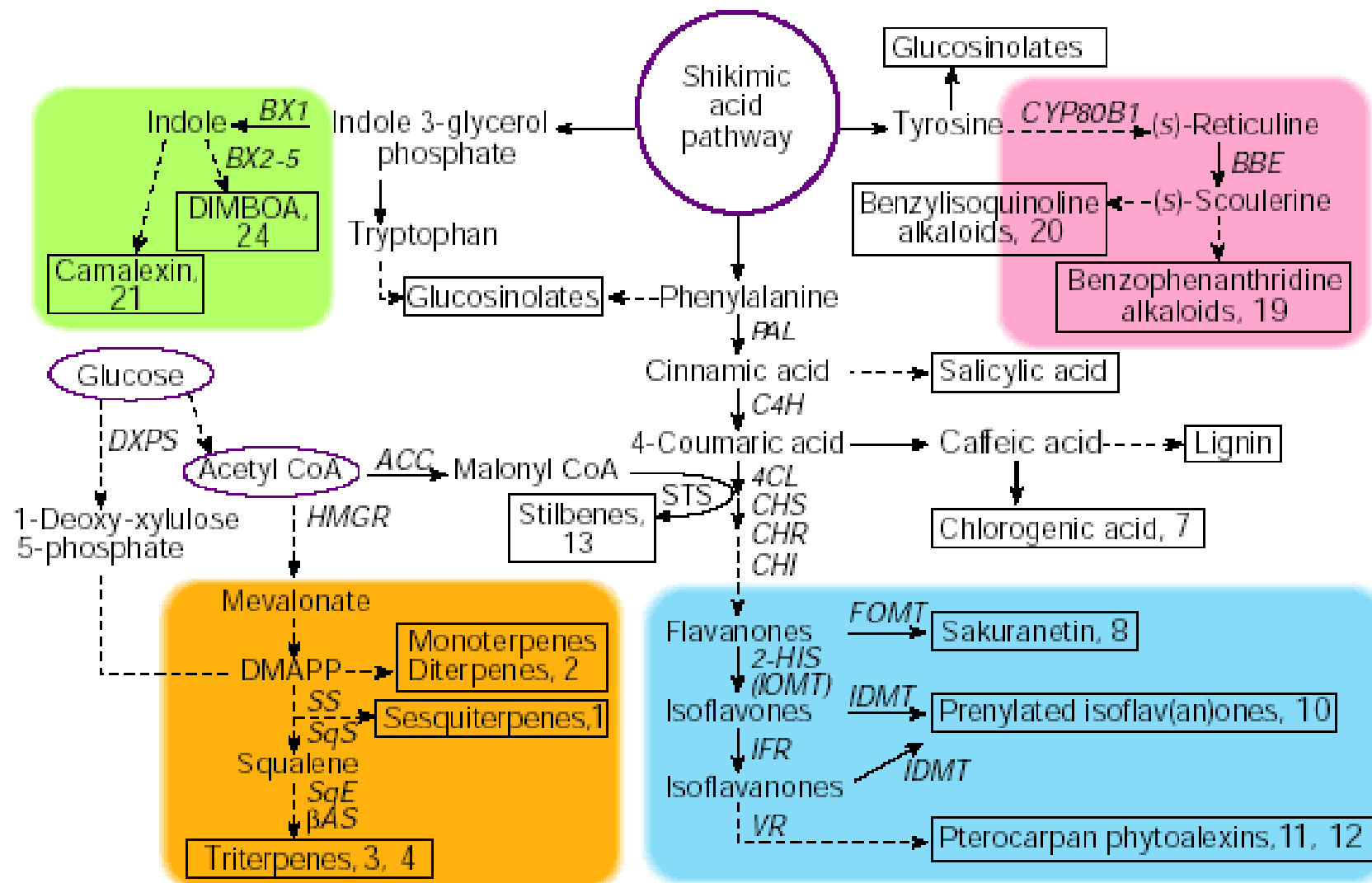
Φαινυλπροπανοειδή (phenylpropanoids)

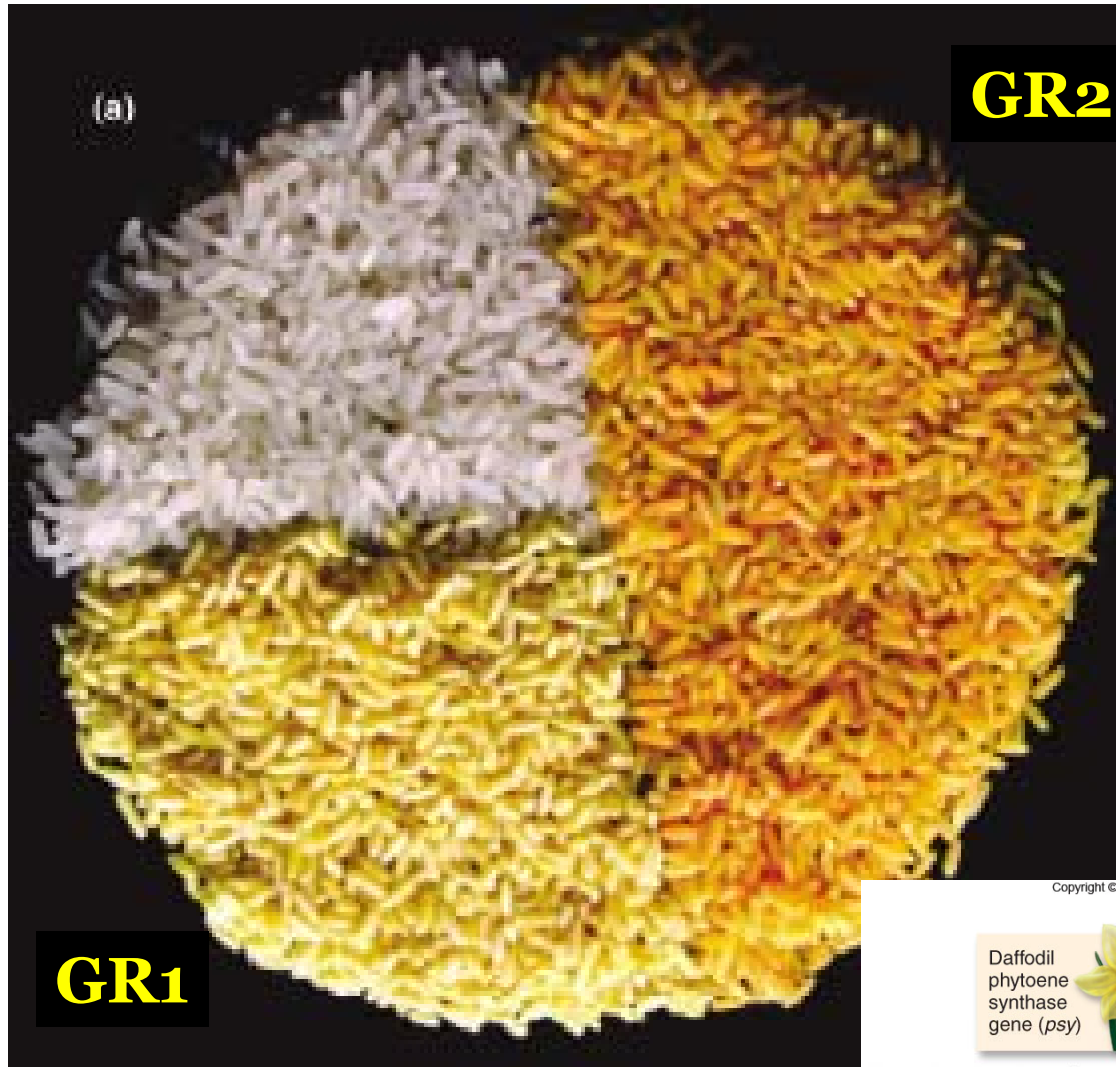
φλαβονοειδή, ανθοκυανίνες, ισοφλαβονοειδή, λιγνίνη

Αλκαλοειδή (alkaloids):

κωδεΐνη, καφεΐνη, σκοπολαμίνη

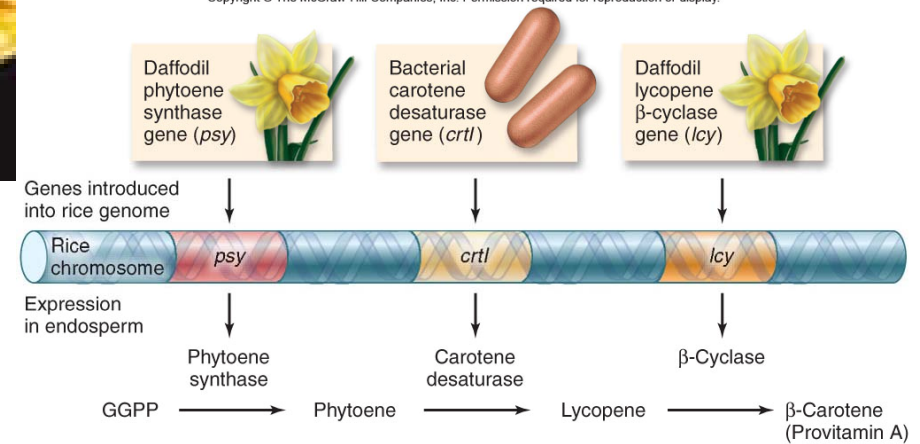
GR2

= 25 mg/g β -carotene

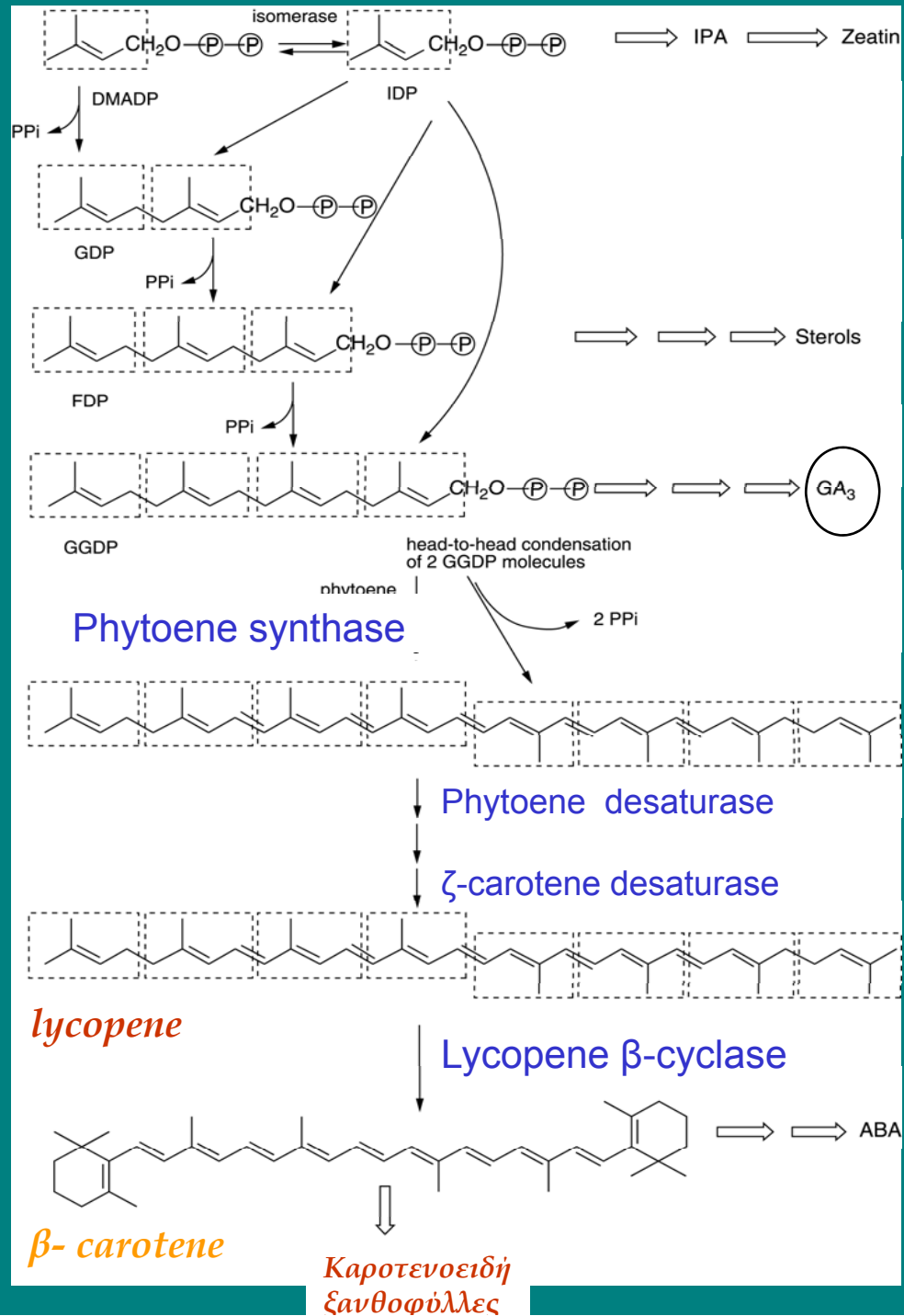
+εμπλουτισμός σε βιταμίνη Ε και σίδηρο

GR1

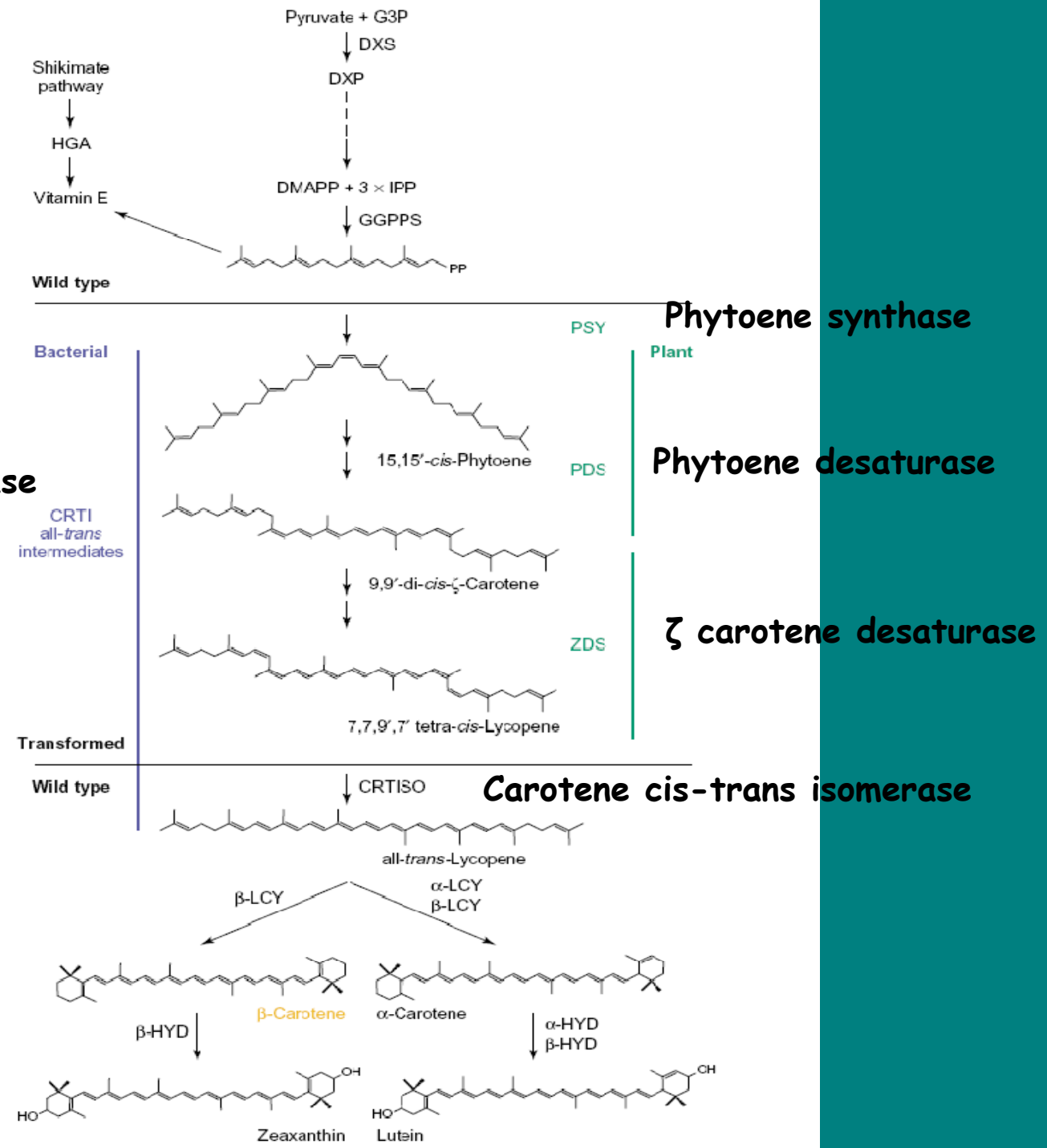
Copyright © The McGraw-Hill Companies, Inc. Permission required for reproduction or display.

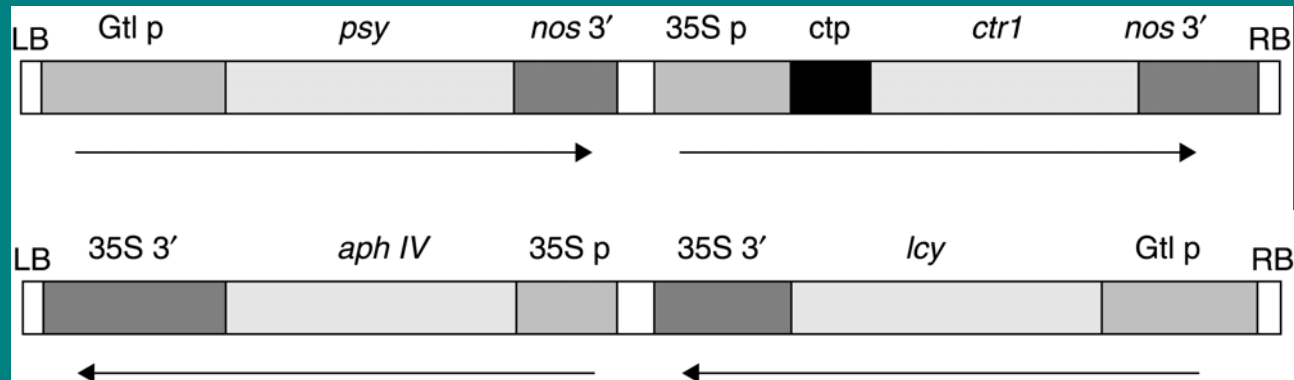
Βιοσύνθεση καροτενοειδών

Carotene desaturase

Constructs in Golden Rice

- ⊕ Daffodil phytoene synthase *psy*
- ⊕ Daffodil lycopene β -cyclase *lcy*
- ⊕ Rice glutelin promoter *Gtl*
- ⊕ Bacterial carotene desaturase gene *ctr1*
- ⊕ Hygromycin-resistance gene *aphIV*

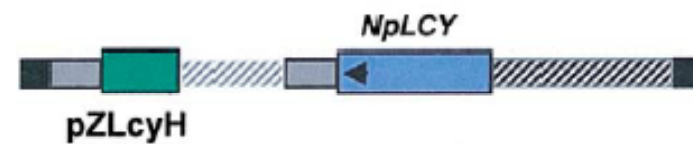
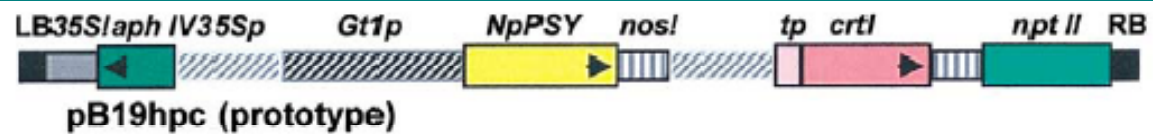

Figure: The pipeline of GM crops from early R&D to commercialization

Trait category ^a	Commercial in 2008	Commercial pipeline	Regulatory pipeline	Advanced development	Total by 2015 ^b
Insect resistance	21	2	11	25	59
Herbicide tolerance	11	5	4	13	33
Product quality ^c	2	1	5	12	20
Virus resistance	5	0	2	3	10
Abiotic stress tolerance	0	0	1	6	7
Other	0	0	2	11	13

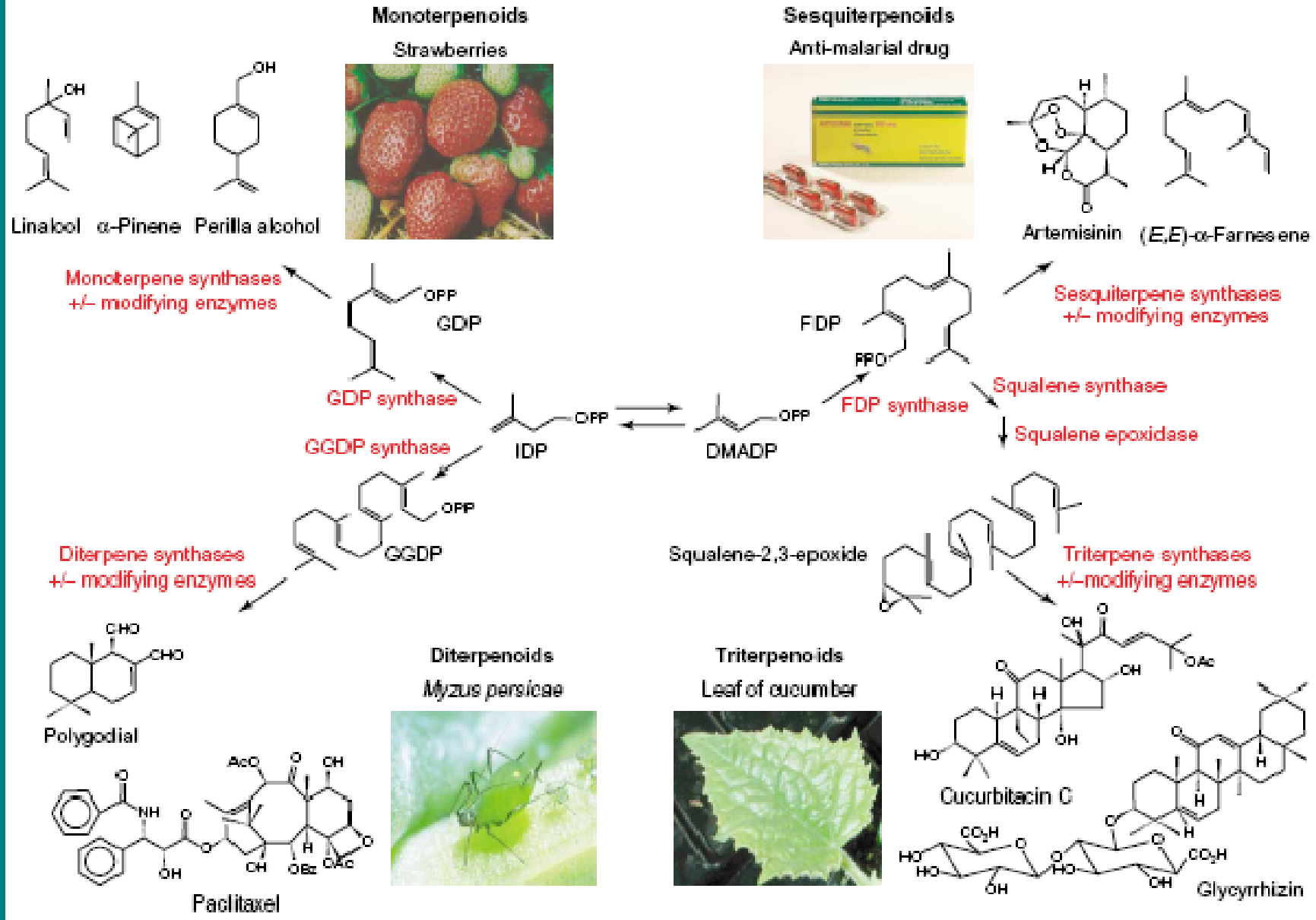
Αραβόσιτος, περιεχόμενο σε λυσίνη

Αραβόσιτος, ανθεκτικότητα σε ξηρασία (*cspB*, *Bacillus subtilis*)

**-Ρυζι, ανθεκτικότητα σε μύκητες / ιούς / ξηρασία/ αλατοτητα
 -Αραβόσιτος, αμυλάση/ φυτάση
 -Πατάτα, αμυλοπηκτίνη/ PYV ανθεκτικότητα**

**-Σογια, τροποποιημένα λιπαρά (ελαϊκό / στεαριδονικό – ω-3-)
 ανθεκτικότητα σε νηματώδεις
 -Πατάτα ανθεκτικότητα σε μύκητες/ τροποποιημένο άμυλο
 -Golden Rice**

ΤΕΡΠΕΝΟΙΔΗ

Terpene class	Engineered species	Target	Subcellular location	Regulation	Altered terpene profile ^a	Refs
Precursors	Mint	DXR	Plastid	Constitutive	Total essential oil ↑↓ ^b	[27]
	Tobacco	HMGR	Cytosol	Constitutive	No change	[31]
	<i>Arabidopsis</i>	DXS	Plastid	Constitutive	Taxadiene ↑	[28]
	<i>Arabidopsis</i>	HDR	Plastid	Constitutive	Taxadiene ↑	[28]
	<i>Artemisia</i>	FDP synthase	Cytosol	Constitutive	Artemisinin ↑	[35]
Mono terpenes	Mint	Limone synthase	Plastid	Constitutive	No change	[36]
	Mint	Limone synthase	Plastid	Constitutive	Several products ↑↓	[37]
	Mint	Limone synthase	Plastid	Constitutive	No change	[50]
	<i>Petunia</i>	Linalool synthase	Plastid	Constitutive	Linalool glycoside ↑	[38]
	Tomato	Linalool synthase	Plastid	Fruit specific	Linalool ↑, hydroxylated linalool ↑	[40]
	Carnation	Linalool synthase	Plastid	Constitutive	Linalool ↑, linalool oxides ↑	[41]
	<i>Arabidopsis</i>	Linalool/nerolidol synthase	Plastid	Constitutive	Linalool ↑, hydroxylated and glycosylated linalool ↑	[42]
	Potato	Linalool/nerolidol synthase	Plastid	Constitutive	Linalool ↑, hydroxylated and glycosylated linalool ↑	[42]
	Tobacco	γ-Terpinene synthase, β-pinene synthase and limonene synthase	Plastid	Constitutive	γ-Terpinene ↑, limonene ↑, β-pinene ↑ and side products ↑	[30]
	Tobacco	Limone synthase	Cytosol	Constitutive	Limone ↑	[53]
	Tobacco	Limone synthase	Plastid	Constitutive	Limone ↑	[53]
	Tobacco	Limone synthase	ER	Constitutive	No change	[53]
	Sesquiterpenes	Tobacco	Trichodiene synthase	Cytosol	Constitutive	Trichodiene ↓, oxygenated trichodiene ^c ↑
Tobacco		Amorpha-4,11-diene synthase	Cytosol	Constitutive	Amorpha-4,11-diene ↑	[45]
<i>Arabidopsis</i>		Linalool/nerolidol synthase	Plastid	Constitutive	Nerolidol ↑	[42]
<i>Arabidopsis</i>		Germacrene A synthase	Cytosol	Constitutive	Germacrene A ↑	[42]
<i>Arabidopsis</i>		Linalool/nerolidol synthase	Mitochondria	Constitutive	Nerolidol ↑, 4,8-dimethyl-1,3(E),7-nonatriene ↑	[47]
Diterpenes	<i>Arabidopsis</i>	Taxadiene synthase	Plastid	Constitutive, induced	Taxadiene ↑	[29]
Modified terpenes	Mint	Menthofuran synthase	ER	Constitutive	Menthofuran ↓, pulegone ↓, menthol ↑	[27]
	Tobacco	Cembratriene-diol hydroxylase	ER	Constitutive	Cembratriene-diol ↓, cembratrien-ol ↑	[51]
	Mint	Limone hydroxylase	ER	Constitutive	Limone ↑, menthofuran ↓, isomenthone ↓, menthol ↓, menthone ↓	[50]
	Tobacco	Limone hydroxylase	ER	Constitutive	Isopiperitenol and derivatives ↑	[52]

Abbreviations: DXR, deoxyxylulose 5-phosphate reductoisomerase; DXS, deoxyxylulose 5-phosphate synthase; FDP, farnesyl diphosphate; HDR, hydroxymethylbutenyl diphosphate reductase; HMGR, hydroxymethylglutaryl CoA reductase.

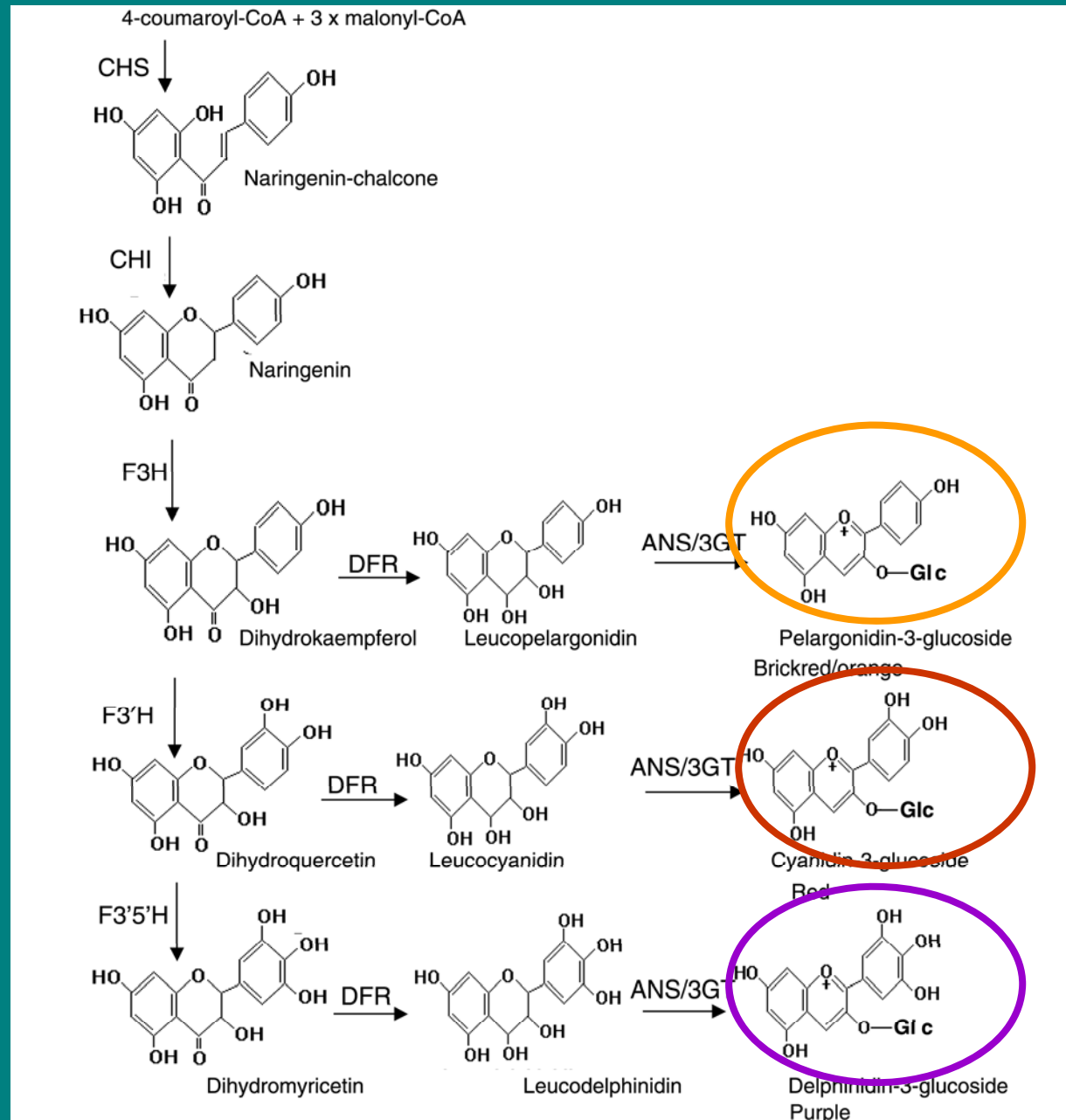
^aTerpenoids that have been reduced (↓) or increased (↑) in amount.

^bOverexpression sometimes resulted in co-suppression. Therefore, in different plants, levels of certain compounds were up- or downregulated.

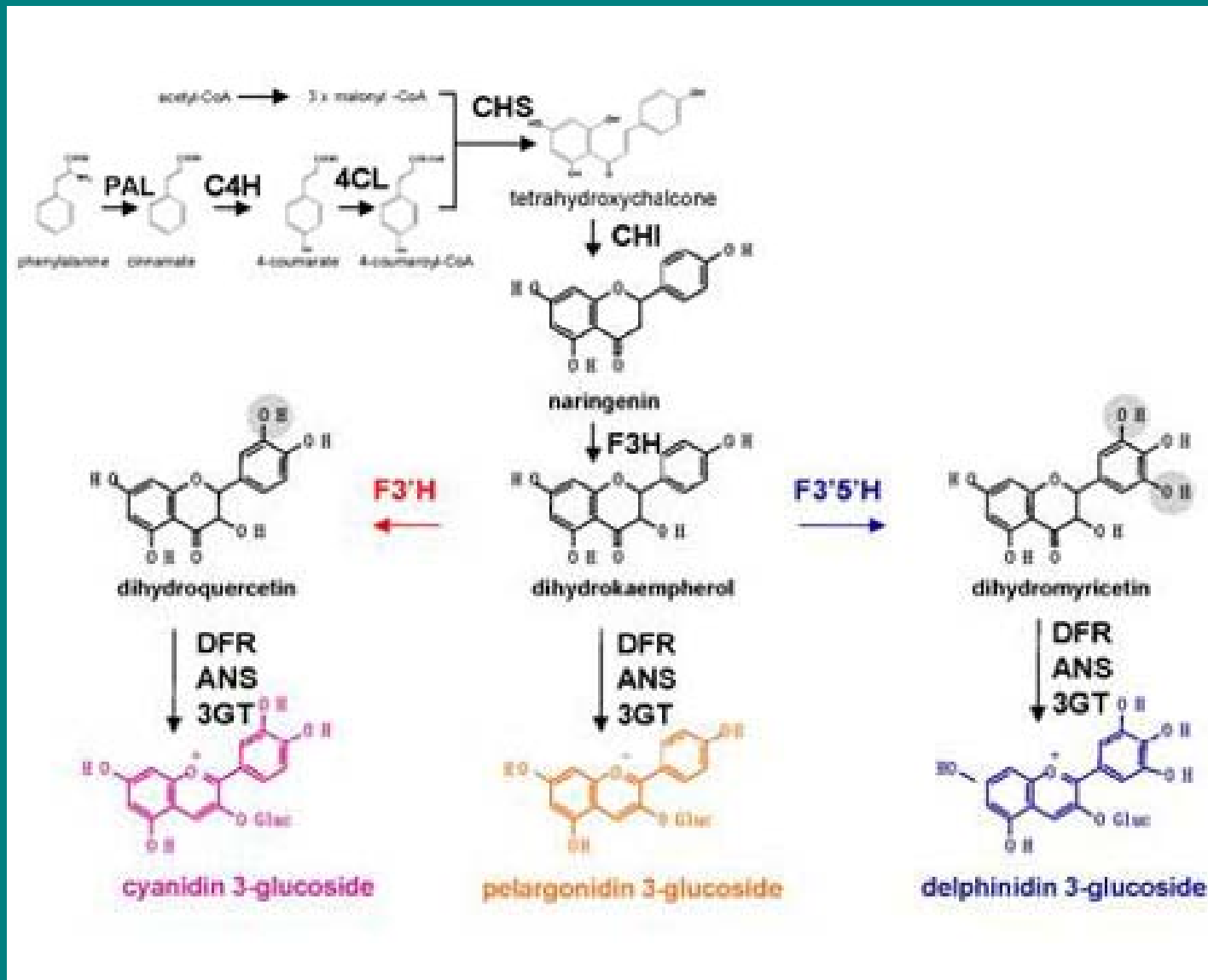
^cFormation of oxygenated trichodiene was detected after induction by an elicitor.

Βιοσύνθεση ανθοκυανινών (φλαβονοειδή)

Phenylalanine
 ↓ PAL
 cinnamate
 ↓ C4H
 4-coumarate

Σύνθεση ανθοκυανινών

Florigene Moonshadow™

Florigene Moonvista™

Butelli E, Titta L, Giorgio M, Mock HP, Matros A, Peterek S, Schijlen EG, Hall RD, Bovy AG, Luo J, Martin C. 2008.

Enrichment of tomato fruit with health-promoting anthocyanins by expression of select transcription factors.

Enrichment of tomato fruit with health-promoting anthocyanins by expression of select transcription factors

NATURE BIOTECHNOLOGY VOLUME 26 NUMBER 11 NOVEMBER 2008